

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

21 iulie 2011(*)

„Recurs – Ajutoare de stat – Tarif preferențial pentru energia electrică – Constatăre privind lipsa ajutorului – Modificarea și prelungirea măsurii – Decizie de inițiere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE – Ajutor existent sau ajutor nou – Regulamentul (CE) nr. 659/1999 – Articolul 1 litera (b) punctul (v) – Obligația de motivare – Principiile securității juridice și protecției încrederii legitime”

În cauza C-194/09 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 29 mai 2009,

Alcoa Trasformazioni Srl, cu sediul în Portoscuso (Italia), reprezentată de M. Siragusa, avvocato, T. Müller-Ibold și T. Graf, Rechtsanwälte, precum și F. Salerno, avocat,

recurentă,

cealaltă parte în proces fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de domnul N. Khan, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J. N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domni A. Rosas, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh și doamna P. Lindh (raportor), judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 iunie 2010,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 septembrie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Alcoa Trasformazioni Srl (denumită în continuare „Alcoa”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 25 martie 2009, Alcoa Trasformazioni/Comisia (T-332/06, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a respins acțiunea având ca obiect anularea în parte a Deciziei 2006/C 214/03 a Comisiei, notificată Republicii Italiene prin scrisoarea din 19 iulie 2006, de inițiere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE privind ajutorul de stat C 36/06 (ex NN 38/06) – Tarif preferențial la energia electrică acordat unor industrii mari consumatoare de energie în Italia (JO C 214, p. 5, denumită în continuare „decizia în litigiu”), în măsura în care privește tarifele la energia electrică aplicabile uzinelor de aluminiu deținute de Alcoa.

Cadrul juridic

- 2 Articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88] din Tratatul CE (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41), intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentului regulament:

- (a) «ajutor» înseamnă orice măsură care îndeplinește toate criteriile prevăzute la articolul [87] alineatul (1) [CE];
- (b) «ajutor existent» înseamnă:

- (i) [...] orice ajutor care a existat înainte de intrarea în vigoare a tratatului în aceste state membre, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale puse în aplicare anterior și care se aplică și ulterior intrării în vigoare a tratatului;
- (ii) ajutorul autorizat, respectiv schemele de ajutor și ajutoarele individuale care au fost autorizate de Comisie sau Consiliu;

[...]

- (v) ajutorul considerat ajutor existent deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței comune și fără să fi fost modificat de statul membru. Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul comunitar, astfel de măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data fixată pentru liberalizare;

- (c) «ajutor nou» înseamnă orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente;

[...]

- (f) «ajutor ilegal» înseamnă un ajutor de stat nou, pus în aplicare cu încălcarea condițiilor prevăzute la articolul [88] alineatul (3) [CE];

[...]”

3 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, „orice proiect de acordare a unui ajutor nou se notifică în timp util Comisiei de către statul membru în cauză”. Articolul 3 din acest regulament prevede că un ajutor nou „nu poate fi acordat decât în cazul în care Comisia a adoptat sau este considerată a fi adoptat o decizie de autorizare a acestuia”.

4 Articolul 4 alineatele (1)-(4) din regulamentul menționat prevede:

„(1) Comisia examinează notificarea imediat după primirea acesteia. Fără a aduce atingere articolului 8, Comisia adoptă o decizie în temeiul alineatului (2), (3) sau (4).

(2) În cazul în care, după o examinare preliminară, Comisia constată că măsura notificată nu constituie un ajutor, ea consemnează acest lucru printr-o decizie.

(3) În cazul în care, după o examinare preliminară, Comisia constată că nu există îndoieli privind compatibilitatea unei măsuri notificate cu piața comună, în măsura în care intră în sfera de aplicare a articolului [87] alineatul (1) [CE], aceasta decide că măsura este compatibilă cu piața comună [...]. Decizia precizează excepția aplicată în temeiul tratatului.

(4) În cazul în care, după o examinare preliminară, Comisia constată că există îndoieli privind compatibilitatea unei măsuri notificate cu piața comună, aceasta decide să inițieze procedura prevăzută la articolul [88] alineatul (2) [CE] (denumită în continuare «decizie de deschidere a procedurii oficiale de investigare»).

5 Articolul 6 alineatul (1) din același regulament prevede:

„Decizia de a deschide procedura oficială de investigare sintetizează elementele relevante de fapt și de drept, include o evaluare preliminară a Comisiei cu privire la caracterul de ajutor de stat al măsurii propuse și indică îndoielile privind compatibilitatea acesteia cu piața comună. Prin decizie, se solicită statului membru în cauză și celorlalte persoane interesate să-și prezinte observațiile într-un termen stabilit, care în mod normal nu depășește o lună. În cazuri întemeiate, Comisia poate prelungi termenul stabilit.”

6 Potrivit articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, „procedura oficială de investigare se încheie printr-o decizie, în conformitate cu alineatele (2)-(5) din prezentul articol”. Alineatele menționate prevăd că Comisia poate decide că măsura notificată nu constituie ajutor de stat, că ajutorul notificat este compatibil cu piața comună, că ajutorul notificat poate fi considerat compatibil cu piața comună dacă sunt respectate anumite condiții sau că ajutorul notificat nu este compatibil cu piața comună.

7 În ceea ce privește măsurile care nu sunt notificate, articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 prevede că „[î]n cazul în care deține informații privind un ajutor pretins ilegal, indiferent de sursa acestora, Comisia va examina aceste informații fără întârziere”. La articolul 13 alineatul (1) din regulamentul menționat se prevede că în urma acestei examinări, dacă este cazul, se adoptă o decizie de a deschide o procedură oficială de investigare.

- 8 Procedura privind schemele de ajutor existente este prevăzută la articolele 17-19 din Regulamentul nr. 659/1999. Potrivit articolului 18 din acest regulament, în cazul în care „ajunge la concluzia că schema de ajutor existentă nu este sau nu mai este compatibilă cu piața comună, Comisia emite o recomandare prin care propune statului membru în cauză adoptarea de măsuri adecvate”. În cazul în care statul membru în cauză nu acceptă măsurile propuse, Comisia poate iniția, în temeiul articolului 19 alineatul (2) din regulamentul menționat, o procedură oficială de investigare.

Istoricul cauzei

- 9 Situația de fapt, astfel cum reiese din hotărârea atacată și din observațiile părților prezentate Curții, poate fi rezumată, în vederea pronunțării prezentei hotărâri, după cum urmează.
- 10 Recurenta Alcoa este o societate de drept italian, proprietară în Italia a două uzine care produc aluminiu primar, stabilite la Portovesme, în Sardinia, și la Fusina, în Veneția. Aceste uzine au fost cesionate recurente de Alumix SpA, în cadrul privatizării acesteia din urmă.
- 11 Prin Decizia 96/C 288/04, notificată Republicii Italiene și publicată la 1 octombrie 1996 (JO C 288, p. 4, denumită în continuare „Decizia Alumix”), Comisia a închis procedura inițiată de aceasta la 23 decembrie 1992 și extinsă la 16 noiembrie 1994, cu privire, în special, la tariful de furnizare a energiei electrice facturat acestor două uzine de ENEL, furnizorul tradițional de energie electrică în Italia. Acest tarif a fost stabilit prin Decizia nr. 13 a Comitato interministeriale dei prezzi (Comitetul Interministerial pentru Prețuri) din 24 iulie 1992 (denumită în continuare „Decizia nr. 13/92 a CIP”). Comisia a concluzionat că acest tarif, care, potrivit articolului 2 din Decretul-lege din 19 decembrie 1995 (GURI nr. 39 din 16 februarie 1996, p. 8, denumit în continuare „Decretul-lege din 1995”), era aplicabil până la 31 decembrie 2005, nu constituia ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.
- 12 Acest tarif pentru energia electrică a fost stabilit pe baza costului de producție marginal, precum și a unei părți din costurile fixe ale ENEL.
- 13 Comisia a concluzionat că, prin aplicarea unui asemenea tarif uzinelor din Portovesme și din Fusina, pentru producția de aluminiu, ENEL acționa ca un operator care avea un comportament comercial normal, întrucât acest tarif permitea furnizarea energiei electrice

unor întreprinderi care erau clienții săi cei mai importanți în regiuni în care exista o supracapacitate importantă a producției de energie electrică.

- 14 Prin Decizia nr. 204/99 a Autorità per l'energia elettrica e il gas (Autoritatea pentru Energie Electrică și Gaz) din 29 decembrie 1999, gestionarea tarifului pentru energia electrică a fost transferat distribuitorilor locali de energie electrică. Astfel, furnizarea energiei electrice către Alcoa a fost facturată în continuare de ENEL, distribuitorul său local de energie electrică, la tariful standard, și nu la tariful prevăzut de Decretul-lege din 1995. ENEL acorda Alcoa o rambursare, menționată pe factura sa de energie electrică, finanțată prin intermediul unei taxe parafiscale impuse tuturor consumatorilor de energie electrică din Italia și corespunzătoare diferenței dintre tariful facturat și tariful prevăzut de Decretul-lege din 1995.
- 15 Prin Decizia nr. 148/04 a Autorității pentru Energie Electrică și Gaz din 9 august 2004, organismul public Cassa Conguaglio per il settore elettrico (Fondul de compensare în sectorul energiei electrice, denumit în continuare „Fondul de compensare”) a fost însărcinat să gestioneze tariful pentru energia electrică, în locul distribuitorilor locali. Pe această bază, Fondul de compensare efectua el însuși rambursarea către Alcoa a diferenței dintre cuantumul tarifului facturat de ENEL și tariful prevăzut de Decretul-lege din 1995, recurgând la aceeași taxă parafiscală.
- 16 În 2005, autoritățile italiene au adoptat Decretul-lege nr. 35 din 14 martie 2005 (GURI nr. 111 din 14 mai 2005, p. 4), devenit lege după modificarea sa prin Legea nr. 80 din 14 mai 2005 (supliment ordinar la GURI nr. 91 din 14 mai 2005, denumit în continuare „Decretul-lege din 2005”). Acesta prevede, la articolul 11 alineatul 11, că tariful preferențial aplicat celor două uzine deținute de Alcoa se prelungește până la 31 decembrie 2010. Această dispoziție nu a fost notificată Comisiei.
- 17 Decretul-lege din 2005 prevede de asemenea o revizuire anuală a tarifului preferențial de către Autoritatea pentru Energie Electrică și Gaz. Conform Deciziei nr. 217/05 a acestei autorități din 13 octombrie 2005, tariful menționat trebuia să fie majorat în fiecare an începând cu 1 ianuarie 2006, în funcție de eventualele majorări ale prețurilor înregistrate la bursele europene din Amsterdam (Țările de Jos) și din Frankfurt am Main (Germania), cu maximum 4 % pe an.

- 18 Prin decizia în litigiu, Comisia a ridicat problema dacă tariful acordat Alcoa constituia ajutor de stat și dacă acesta era compatibil cu piața comună, conform articolului 87 alineatul (1) CE. Comisia a menționat că a luat cunoștință de articolul 11 alineatul 11 din Decretul-lege din 2005 în cursul altei proceduri, și anume a celei care a condus la adoptarea Deciziei 2005/C 30/06, notificată Republicii Italia prin scrisoarea din 16 noiembrie 2004, de deschidere a procedurii prevăzute de articolul 88 alineatul (2) CE privind ajutorul de stat C 38/2004 (ex NN 58/04) – Ajutor în favoarea societății Portovesme Srl (JO 2005, C 30, p. 7, denumită în continuare „Decizia Portovesme”).
- 19 La punctele 40-46 din motivele deciziei în litigiu, Comisia a arătat că trebuia să verifice dacă tariful în cauză constituia ajutor de stat. Potrivit Comisiei, reducerea prețului energiei electrice a constituit un avantaj economic considerabil pentru o întreprindere care producea aluminiu. Această reducere era finanțată din resurse de stat, și anume prin intermediul unei taxe parafiscale plătite Fondului de compensare de toți consumatorii de energie electrică din Italia. Reducerea menționată amenința să denatureze concurența și putea afecta schimburile comerciale intracomunitare. Din aceste împrejurări, Comisia a dedus că reducerea intra sub incidența articolului 87 alineatul (1) CE.
- 20 Comisia a arătat la punctul 47 din motivele deciziei în litigiu că, întrucât articolul 11 alineatul 11 din Decretul-lege din 2005 nu îi fusese notificat, măsura în cauză trebuia să fie considerată ca fiind ilegală în sensul articolului 1 litera (f) din Regulamentul nr. 659/1999 și că concluziile sale anterioare din Decizia Alumix, potrivit cărora tariful preferențial acordat Alcoa nu constituia un ajutor existent, împiedicau calificarea acestei măsuri drept ajutor existent.
- 21 În continuare, la punctele 49 și 78 din motivele deciziei în litigiu, referitoare la ajutorul acordat uzinei din Fusina și respectiv, cel acordat uzinei din Portovesme, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la compatibilitatea măsurii în cauză cu piața comună.
- 22 În sfârșit, la punctele 80 și 81 din motivele deciziei în litigiu, Comisia a invitat Republica Italiană să își prezinte eventualele observații și să îi furnizeze toate informațiile utile pentru evaluarea ajutorului în cauză, în termen de o lună de la primirea deciziei în litigiu. Comisia a amintit că articolul 88 alineatul (3) CE avea efect suspensiv și că, în temeiul articolului 14 din

Regulamentul nr. 659/1999, aceasta putea să impună statului membru să recupereze de la beneficiar ajutorul încasat în mod nelegal.

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 23 La 29 noiembrie 2006, Alcoa a introdus o acțiune la Tribunal în vederea anulării deciziei în litigiu în măsura în care aceasta privește tariful de furnizare a energiei electrice facturat uzinelor sale stabilite la Fusina și la Portovesme sau, cu titlu subsidiar, în vederea anulării deciziei menționate în măsura în care aceasta califică tariful respectiv drept ajutor nou ilegal.
- 24 În susținerea acțiunii, Alcoa a invocat trei motive. În primul rând, aceasta a susținut că, în decizia în litigiu, Comisia a calificat în mod greșit drept ajutor de stat tariful energiei electrice aplicabil uzinelor sale, deși tariful respectiv, care ar corespunde unui tarif de piață, nu le-ar conferi niciun avantaj. În al doilea rând, aceasta a imputat Comisiei faptul că a încălcat principiile protecției încrederii legitime și securității juridice pentru motivul că decizia respectivă ar fi contrară Deciziei Alumix. În sfârșit, în al treilea rând, aceasta a susținut, cu titlu subsidiar, că măsura în cauză fusese examinată în mod greșit de Comisie în cadrul procedurii aplicabile ajutoarelor noi, iar nu în cadrul procedurii aplicabile ajutoarelor existente.
- 25 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea.
- 26 Cu privire la primul motiv, Tribunalul a constatat mai întâi că, în decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare, calificarea unei măsuri drept ajutor de stat nu are caracter definitiv și că controlul de legalitate exercitat de Tribunal asupra unei astfel de decizii trebuie limitat la verificarea aspectului dacă Comisia nu a săvârșit erori vădite de apreciere prin faptul că a considerat că nu putea să înlăture toate dificultățile în ceea ce privește acest aspect în cursul unei prime examinări a măsurii în discuție.
- 27 După ce a subliniat că Alcoa nu contesta aprecierea Comisiei potrivit căreia resursele care permiteau finanțarea reducerii tarifului în cauză constituie resurse de stat, Tribunalul a precizat că Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că a considerat, cu titlu provizoriu, că tariful preferențial conferea un avantaj uzinelor deținute de Alcoa. În această privință, Tribunalul a concluzionat de asemenea că argumentele invocate de Alcoa

potrivit cărora Comisia ar fi trebuit să stabilească dacă tariful în cauză corespundea unui tarif de piață și dacă criteriile pe care aceasta se întemeiase pentru a concluziona în sensul lipsei unui avantaj în Decizia Alumix erau încă valabile trebuiau respinse ca inoperante. Tribunalul a respins argumentul Alcoa potrivit căruia Comisia nu și-a îndeplinit obligația de motivare în special prin faptul că nu a examinat aceste criterii și a amintit că problema dacă tariful acordat uzinelor în cauză constituie sau nu constituie un tarif de piață impunea o apreciere economică complexă pe care Comisia avea obligația să o efectueze în cadrul procedurii oficiale de investigare.

- 28 Cu privire la al doilea motiv, Tribunalul a examinat dacă, prin faptul că a calificat tariful preferențial drept ajutor nou, Comisia a adus atingere principiilor protecției încrederii legitime și securității juridice de care Alcoa se putea prevala în urma Deciziei Alumix.
- 29 Tribunalul a constatat că reiese atât din cererea introductivă, cât și din Decizia Alumix că această decizie nu viza decât Decretul-lege din 1995, a cărui aplicabilitate era limitată la o perioadă de 10 ani. Tribunalul a adăugat că, în decizia în litigiu, Comisia menționează că prelungirea tarifului acordat până la 2010, care nu îi fusese notificată, ar putea constitui ajutor de stat. În opinia Tribunalului, Comisia nu a pus în discuție propria apreciere a măsurii examinate în Decizia Alumix, concluzionând că Alcoa nu putea avea nicio certitudine în privința unei eventuale decizii a Comisiei în sensul că tariful care i-a fost acordat nu constituia ajutor de stat.
- 30 Cu privire la al treilea motiv, Tribunalul a amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, dacă un ajutor este modificat în substanța acestuia sau este prelungit, acesta trebuie să fie considerat ajutor nou. Tribunalul a dedus din aceasta că, în cazul în care o măsură în privința căreia Comisia a considerat că nu constituie ajutor de stat este prelungită sau este modificată în însăși substanța ei, aceasta poate fi examinată de Comisie numai în cadrul normelor de procedură aplicabile ajutoarelor noi.
- 31 Tribunalul a statuat că, în speță, măsura în cauză nu poate fi considerată ajutor existent, nu numai pentru motivul că acoperă o perioadă diferită de cea examinată în Decizia Alumix, ci și pentru motivul că modalitățile de finanțare a acestei măsuri au fost modificate în raport cu măsura examinată în decizia menționată.

Concluziile părților

32 Prin recursul formulat, Alcoa solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate;
- anularea deciziei în litigiu în măsura în care privește tarifele la energia electrică aplicabile uzinelor de aluminiu pe care le deține;

cu titlu subsidiar,

- trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunal, în conformitate cu hotărârea Curții, și, atât într-un caz, cât și în celălalt,
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

33 Comisia solicită respingerea recursului și obligarea Alcoa la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

34 În susținerea recursului, Alcoa invocă două motive. Prin intermediul primului motiv se urmărește să se statueze că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât a considerat că Comisia are posibilitatea de a iniția o procedură oficială de investigare fără a examina dacă concluziile cuprinse în Decizia Alumix deveniseră caduce. Al doilea motiv se întemeiază pe o aplicare eronată a procedurii privind ajutoarele noi.

35 Aceste două motive sunt strâns legate de perioada și de sfera de aplicare a deciziei Alumix, pe care Tribunalul le-ar fi ignorat. Alcoa se referă la perioada de aplicare a acestei decizii în cadrul celui de al patrulea aspect al primului motiv, precum și în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, iar la sfera de aplicare a acestei decizii, într-un argument privind lipsa modificărilor esențiale ale tarifului la energia electrică, dezvoltat în cadrul celui de al patrulea aspect al primului motiv și în cadrul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv.

36 Recursul trebuie examinat pornind de la aprecierea acestor aspecte și a acestui argument.

Cu privire la al patrulea aspect al primului motiv și la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, referitoare la perioada de aplicare a Deciziei Alumix

Argumentele părților

- 37 Prin intermediul celui de al patrulea aspect al primului motiv, precum și prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, Alcoa impută Tribunalului că, la punctele 105-107 din hotărârea atacată, acesta a considerat că Decizia Alumix era limitată în timp. Procedând astfel, Tribunalul ar fi interpretat în mod greșit decizia menționată și ar fi săvârșit o eroare de drept. Alcoa susține, pe de o parte, că Decizia Alumix nu face referire în mod expres la Decretul-lege din 1995, care stabilea durata tarifului la energia electrică prevăzut de acest decret-lege la 10 ani, și nu cuprinde nicio limitare expresă sau implicită a duratei sale de aplicare. Pe de altă parte, Alcoa adaugă că, chiar presupunând că Decizia Alumix ar fi fost limitată în timp, constatarea din cuprinsul acestei decizii privind lipsa ajutorului are o valabilitate generală, care nu este limitată în timp.
- 38 Comisia arată că Tribunalul a examinat în mod corect Decizia Alumix în lumina Decretului-lege din 1995, care a limitat în mod explicit durata tarifului în cauză la 10 ani.

Aprecierea Curții

- 39 Este necesar să se amintească faptul că, în cadrul unui recurs, în conformitate cu articolul 225 CE și cu articolul 58 din Statutul Curții de Justiție, aceasta nu este competentă să constate și să aprecieze faptele pertinente, cu excepția cazului denaturării acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1994, Comisia/Brazzelli Lualdi și alții, C-136/92 P, Rec., p. I-1981, punctele 49 și 66, precum și Hotărârea din 7 noiembrie 2002, Glencore și Compagnie Continentale/Comisia, C-24/01 P și C-25/01 P, Rec., p. I-10119, punctul 65).
- 40 În această privință, aprecierea Tribunalului din cuprinsul punctului 107 din hotărârea atacată, privind caracterul limitat în timp al deciziei Alumix, se bazează pe anumite constatări. În primul rând, la punctul 105 din această hotărâre, Tribunalul a constatat că, în Decizia Alumix, Comisia s-a pronunțat asupra tarifului de furnizare a energiei electrice pe care ENEL l-ar fi facturat în perioada 1996-2005 uzinelor deținute de Alcoa. În al doilea rând, la același punct, Tribunalul a subliniat că, deși Decizia Alumix nu menționa Decretul-lege din 1995, care stabilea la articolul 2 durata tarifului prevăzut de Decizia nr. 13/92 a CIP, Alcoa s-a referit în

mod expres la acest decret-lege în cererea sa introductivă și a apreciat că era oportun să citeze un fragment care reflecta observațiile cuprinse în aceasta din urmă. Potrivit acestui fragment, privatizarea Alumix SpA necesita sprijinul guvernului italian pentru definirea cu ENEL a unui tarif la energia electrică pentru cele două uzine în cauză, stabilind, eventual, pentru viitor, un contract pe termen lung (de 10 ani) la prețuri concurențiale la nivel european. Tribunalul a continuat acest citat adăugând că tratamentul sarcinilor suplimentare prevăzute de Decizia nr. 13/92 a CIP a fost eliminat începând cu 31 decembrie 2005 și că, după această dată, tratamentul urma să fie aliniat celui aplicabil tuturor utilizatorilor. În sfârșit, Tribunalul a subliniat, la punctele 14 și 65 din hotărârea atacată, că tariful pentru energia electrică facturat celor două uzine deținute de Alcoa a fost prelungit prin Decretul-lege din 2005 până la 31 decembrie 2010.

- 41 Alcoa nu repune în discuție aceste constatări și nu susține că Tribunalul ar fi denaturat situația de fapt.
- 42 Este necesar să se sublinieze că, în lipsa denaturării situației de fapt de către Tribunal, acesta era competent să o aprecieze în mod suveran. Astfel, la punctul 106 din hotărârea atacată, Tribunalul a putut să constate, fără a săvârși o eroare de drept, că aprecierea Comisiei referitoare la tariful de energie electrică în cauză, pentru perioada 1996-2005, a fost formulată având în vedere condițiile pieței, astfel cum acestea puteau fi prevăzute de Comisie pentru această perioadă. De asemenea, la punctul 107 din hotărârea atacată, tot fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a putut să confirme punctul de vedere al Comisiei, reluând termenii utilizați de aceasta în decizia în litigiu, și anume că aprobarea de către aceasta a tarifului menționat în Decizia Alumix era limitată în timp tocmai pentru că ea se baza pe o apreciere economică a circumstanțelor existente la un moment dat și că, în consecință, aceasta nu putea fi invocată pentru a justifica extinderea măsurii prevăzute de Decretul-lege din 2005.
- 43 Prin urmare, al patrulea aspect al primului motiv, precum și al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respinse.

Cu privire la argumentul referitor la lipsa modificărilor esențiale ale tarifului la energia electrică examinat în Decizia Alumix, dezvoltat în cadrul celui de al patrulea aspect al primului motiv și în cadrul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv

Argumentele părților

- 44 Alcoa susține că Tribunalul a înlăturat în mod greșit ca neîntemeiat argumentul său potrivit căruia modificările aduse în 1999 și 2004 gestionării tarifului pentru energia electrică nu erau esențiale, ci pur tehnice. Aceasta apreciază că rambursarea efectuată de ENEL și transferarea gestionării tarifului la Fondul de compensare nu modificau analiza efectuată în Decizia Alumix, potrivit căreia tariful în cauză nu constituia ajutor. Aceste modificări s-ar referi doar la modalitatea în care tariful este acordat și de către cine, în timp ce nivelul tarifului, care constituie chestiunea esențială, nu a fost niciodată modificat.
- 45 Comisia răspunde că trecerea de la situația în care Alcoa își plătea furnizorul conform tarifului preferențial aprobat prin Decizia Alumix la situația în care Alcoa plătește un tarif stabilit în mod liber de furnizorul său, înainte de a primi rambursarea de la Fondul de compensare în vederea reducerii costurilor sale nete la nivelul tarifului preferențial, nu poate fi calificată doar ca o modificare tehnică.

Aprecierea Curții

- 46 La punctele 64 și 65 din hotărârea atacată, Tribunalul a subliniat că, pentru a concluziona în mod provizoriu în sensul existenței unui avantaj în favoarea Alcoa, Comisia s-a bazat, pe de o parte, pe prelungirea până în 2010 a tarifului prevăzut de Decretul-lege din 1995, cu condiția unei posibile majorări până la maximum 4 %, și, pe de altă parte, pe transferarea gestionării acestui tarif la Fondul de compensare, care rambursa în mod direct către Alcoa diferența dintre tariful pentru energia electrică facturat uzinelor acesteia și tariful prevăzut de decretul-lege menționat. Aceste două constatări factive, referitoare la modificările introduse prin articolul 11 alineatul 11 din Decretul-lege din 2005, precum și prin deciziile Autorității pentru Energie Electrică și Gaz nr. 148/04 din 9 august 2004 și nr. 217/05 din 13 octombrie 2005, nu sunt contestate de Alcoa.
- 47 La punctul 68 din hotărârea atacată, Tribunalul a subliniat că acest mecanism de rambursare ținea de însăși natura tarifului preferențial de care beneficia Alcoa și că, prin urmare, în mod întemeiat, Comisia nu a exclus că acesta putea determina acordarea unui avantaj, una dintre condițiile care permit definirea unui ajutor în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.

- 48 Această apreciere a Tribunalului reflectă abordarea Curții potrivit căreia modul de finanțare a unui ajutor poate determina incompatibilitatea cu piața comună a ansamblului unei scheme de ajutor, impunând, într-un asemenea caz, examinarea ajutorului cu luarea în considerare a efectelor finanțării sale (a se vedea Hotărârea din 21 octombrie 2003, van Calster și alții, C-261/01 și C-262/01, Rec., p. I-12249, punctul 49).
- 49 În speță, Tribunalul a constatat, la punctele 107 și 130 din hotărârea atacată, că din decizia în litigiu reieșea că mecanismul de finanțare a tarifului prevăzut de Decretul-lege din 2005, comparat cu tariful prevăzut de Decretul-lege din 1995, implica trecerea de la un tarif de piață la un tarif care făcea obiectul unei reduceri finanțate prin intermediul resurselor de stat.
- 50 Ținând cont, în lumina normelor privind ajutoarele de stat, de eventualele consecințe ale modificărilor mecanismului de finanțare, evidențiate în decizia în litigiu, trebuie să se constate că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat, la punctul 130 din hotărârea atacată, că măsura examinată în decizia în litigiu era distinctă de cea examinată în Decizia Alumix și prin faptul că, la punctul 134 din hotărârea menționată, acesta a respins ca neîntemeiat argumentul Alcoa potrivit căruia aceste modificări erau neesențiale.
- 51 În consecință, argumentul Alcoa dezvoltat în cadrul celui de al patrulea aspect al primului motiv și în cadrul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv, referitor la caracterul neesențial al modificărilor vizate, trebuie respins ca nefondat.
- 52 Primul și al doilea motiv trebuie examinate în lumina acestor constatări.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o insuficientă luare în considerare a Deciziei Alumix

- 53 Prin intermediul primului motiv, Alcoa urmărește să se statueze că Tribunalul a săvârșit o eroare prin faptul că a considerat că Comisia putea să inițieze o procedură oficială de investigare fără să examineze dacă concluziile cuprinse în Decizia Alumix deveniseră caduce. Acest motiv cuprinde șase aspecte. Prin intermediul primului aspect, Alcoa impută Tribunalului faptul că și-a limitat controlul la verificarea erorii vădite în ceea ce privește calificarea măsurii în litigiu drept ajutor de stat. Al doilea aspect se întemeiază pe nerespectarea jurisprudenței și a principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime. Prin intermediul celui de al treilea aspect, se urmărește să se statueze că cele două elemente principale pe care s-a bazat Tribunalul pentru a concluziona în sensul abilitării

Comisiei de a deschide o procedură oficială de investigare nu sunt suficiente. Al patrulea aspect, referitor la perioada de aplicare a Deciziei Alumix, a fost respins ca nefondat la punctul 43 din prezenta hotărâre. Al cincilea aspect se întemeiază pe încălcarea principiilor buneii administrări și dreptului de a fi ascultat. În sfârșit, al șaselea aspect se întemeiază pe ignorarea conținutului obligației de motivare.

Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe un control al Tribunalului limitat, în mod greșit, la verificarea erorii vădite

– Argumentele părților

- 54 În cadrul primului aspect al primului motiv, Alcoa arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, în special la punctul 61 din hotărârea atacată, prin faptul că a limitat controlul deciziei în litigiu la eroarea vădită în ceea ce privește calificarea măsurii în cauză drept ajutor de stat. Astfel, Tribunalul ar fi renunțat la exercitarea controlului jurisdicțional într-o situație în care protecția jurisdicțională este esențială pentru protejarea întreprinderilor împotriva procedurilor oficiale de investigare abuzive.
- 55 Alcoa subliniază diferența dintre inițierea unei proceduri oficiale de investigare cu privire la anumite măsuri despre care s-a concluzionat în mod specific că nu constituiau ajutor și cea referitoare la măsuri care nu au făcut obiectul unei asemenea concluzii. Alcoa pretinde că, în primul caz, Comisia este supusă unor obligații sporite în ceea ce privește examinarea preliminară și motivarea, în vederea justificării inițierii unei proceduri oficiale de investigare.
- 56 Comisia răspunde că, în opinia sa, Tribunalul a aplicat nivelul de control adecvat, și anume cel care se aplică unei decizii provizorii.

– Aprecierea Curții

- 57 Este necesar să se amintească faptul că faza preliminară a examinării ajutoarelor, instituită prin articolul 88 alineatul (3) CE și reglementată prin articolele 4 și 5 din Regulamentul nr. 659/1999, are ca obiect să permită Comisiei să își formeze o primă opinie cu privire la compatibilitatea parțială sau totală a ajutorului în cauză cu piața comună. Această fază este distinctă de faza investigării, menționată la articolul 88 alineatul (2) CE și reglementată prin articolele 6 și 7 din regulamentul menționat, care este menită să permită Comisiei să dețină

informații complete cu privire la toate datele cauzei (a se vedea Hotărârea din 15 aprilie 2008, Nuova Agricast, C-390/06, Rep., p. I-2577, punctul 57).

- 58 Astfel cum reiese din articolul 6 din Regulamentul nr. 659/1999, decizia de a deschide procedura oficială de investigare include o evaluare preliminară a Comisiei cu privire la caracterul de ajutor de stat al măsurii propuse și indică îndoielile privind compatibilitatea acesteia cu piața comună.
- 59 În această privință, trebuie să se constate că, la punctele 58-60 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit în mod corect rolul fazei preliminare, subliniind că aceasta era distinctă de procedura oficială de investigare.
- 60 La punctul 58 din hotărârea atacată, Tribunalul, în mod întemeiat, a amintit în special obligația Comisiei de a iniția procedura oficială de investigare în cazul în care, în cursul unei prime examinări, nu a fost în măsură să ajungă la convingerea că măsura în cauză este compatibilă cu piața comună.
- 61 Astfel, la punctul 61 din hotărârea atacată, Tribunalul a dedus în mod corect că, în mod obligatoriu, trebuie restrâns controlul de legalitate pe care Tribunalul îl exercită asupra unei decizii de deschidere a procedurii oficiale de investigare și a concluzionat în mod întemeiat la punctul 62 din hotărârea menționată că, în cadrul unei acțiuni introduse împotriva unei asemenea decizii, în cazul în care reclamantii contestă aprecierea Comisiei în ceea ce privește calificarea măsurii în litigiu drept ajutor de stat, controlul instanței Uniunii este limitat la verificarea aspectului dacă Comisia nu a săvârșit erori vădite de apreciere.
- 62 Argumentul Alcoa potrivit căruia Tribunalul ar fi trebuit să efectueze o analiză mai aprofundată și să nu își limiteze controlul la verificarea erorii vădite de apreciere, în prezenta speță, având în vedere existența deciziei anterioare a Comisiei referitoare la Alcoa, și anume Decizia Alumix, nu poate fi reținut, din moment ce, astfel cum s-a subliniat la punctul 50 din prezenta hotărâre, Tribunalul a statuat în mod corect că măsura în discuție în decizia în litigiu constituie o măsură distinctă de cea examinată în Decizia Alumix.
- 63 Rezultă că primul aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe ignorarea jurisprudenței și a principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime

– Argumentele părților

64 Independent de nivelul de control aplicabil, prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, Alcoa arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât nu a ținut cont de jurisprudența și de principiile securității juridice și protecției încrederii legitime care impuneau ca acesta să țină seama de deciziile sale anterioare în aceeași cauză.

65 În opinia Alcoa, din Hotărârea din 5 octombrie 1994, Italia/Comisia (C-47/91, Rec., p. I-4635), rezultă obligația Comisiei de a ține cont de Decizia Alumix și de a reexamina dacă factorii pe care s-a întemeiat această decizie s-au schimbat ori nu s-au schimbat. La punctul 70 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a apreciat că Comisia nu avea obligația de a stabili „dacă erau încă valabile criteriile pe care [aceasta] se întemeiase pentru a concluziona în sensul lipsei unui avantaj în Decizia Alumix”. Alcoa adaugă, întemeindu-se pe Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, Rec., p. I-5479), că era îndreptățită să se bazeze pe prezumția potrivit căreia concluziile Comisiei din Decizia Alumix nu urmau să se modifice atât timp cât situația de fapt pe care aceasta se întemeiase rămânea valabilă.

66 Comisia susține că nu avea obligația de a ține cont de Decizia Alumix.

– Aprecierea Curții

67 Curtea a statuat, la punctul 24 din Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior, că, atunci când Comisia se confruntă cu un ajutor individual în legătură cu care se susține că a fost acordat în temeiul unei scheme autorizate în prealabil, aceasta nu poate, de la bun început, să îl analizeze direct în raport cu tratatul. Mai întâi, înainte de inițierea oricărei proceduri, Comisia trebuie să se limiteze la a controla dacă ajutorul intră sub incidența schemei generale și dacă îndeplinește condițiile stabilite în decizia de aprobare a acesteia. Dacă nu ar proceda astfel, Comisia ar putea, cu ocazia examinării fiecărui ajutor individual, să revină asupra deciziei sale de aprobare a schemei de ajutoare și să aducă atingere principiilor încrederii legitime și securității juridice.

- 68 Cu toate acestea, trebuie să se constate că, în prezenta cauză, contrar măsurii vizate în Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior, măsura în discuție nu este un ajutor individual care s-ar înscrie în cadrul unei scheme generale de ajutoare. Astfel cum s-a subliniat la punctul 50 din prezenta hotărâre, măsura în cauză este distinctă de cea examinată în decizia anterioară a Comisiei, și anume în Decizia Alumix.
- 69 Prin urmare, considerațiile cuprinse în Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior, referitoare la ajutoarele individuale incluse într-o schemă generală de ajutoare, nu sunt relevante.
- 70 În continuare, Alcoa se bazează pe Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, pentru a susține că, în temeiul principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime, era îndreptățită să se aștepte ca Comisia să își mențină concluziile cuprinse în Decizia Alumix.
- 71 Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul securității juridice presupune ca legislația Uniunii să fie certă, iar aplicarea acesteia previzibilă pentru justițiabili (a se vedea în special Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, punctul 69, precum și Hotărârea din 14 octombrie 2010, Nuova Agricast și Cofra/Comisia, C-67/09 P, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 77). În ceea ce privește dreptul de a se prevala de principiul protecției încrederii legitime, acesta se extinde la orice justițiabil pe care o instituție a Uniunii Europene l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate prin furnizarea unor asigurări precise. Cu toate acestea, în cazul în care un operator economic prudent și avizat este în măsură să prevadă adoptarea unei măsuri a Uniunii de natură să îi afecteze interesele, el nu poate invoca beneficiul acestui principiu atunci când această măsură este adoptată (a se vedea în acest sens Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, punctul 147, Hotărârea din 17 septembrie 2009, Comisia/Koninklijke FrieslandCampina, C-519/07 P, Rep., p. I-8495, punctul 84, precum și Hotărârea din 16 decembrie 2010, Kahla Thüringen Porzellan/Comisia, C-537/08 P, nepublicată încă în Repertoriu, punctul 63).
- 72 Rezultă din cuprinsul punctului 71 din Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, că măsura în discuție în această hotărâre făcuse obiectul unei schimbări de apreciere a Comisiei numai în temeiul unei aplicări mai riguroase a normelor tratatului în materie de ajutoare de stat. La punctele 160 și 167 din hotărârea menționată, Curtea a statuat că reclamantele puteau să se aștepte ca o decizie a Comisiei prin care aceasta revenea asupra

unei aprecieri anterioare să le acorde timpul necesar pentru a se adapta în mod efectiv la această schimbare de apreciere și a concluzionat că motivul întemeiat pe încălcarea principiului încrederii legitime era fondat.

- 73 Cu toate acestea, jurisprudența menționată nu este aplicabilă la cazul din speță, în măsura în care, astfel cum în mod corect a statuat Tribunalul la punctul 107 din hotărârea atacată, în decizia în litigiu, Comisia nu repune în discuție aprecierea sa cu privire la măsura examinată în Decizia Alumix. Tribunalul a evidențiat în mod întemeiat, la același punct, îndoielile Comisiei în ceea ce privește tariful pentru energia electrică prevăzut de Decretul-lege din 2005, pe de o parte, din cauza caracterului limitat în timp al concluziilor sale din Decizia Alumix, acestea fiind legate de circumstanțe existente la un moment dat, iar pe de altă parte, din cauza modificărilor pe care le-a suferit tariful vizat de această decizie.
- 74 În consecință, Decizia Alumix nu a putut da naștere unei încrederi legitime în extinderea concluziilor Comisiei, cuprinse în această decizie, la tariful prevăzut de Decretul-lege din 2005.
- 75 Rezultă că Tribunalul nu a adus atingere încrederii legitime a Alcoa prin faptul că a statuat, la punctul 70 din hotărârea atacată, în sensul inexistenței obligației Comisiei de a verifica dacă criteriile pe care s-a întemeiat pentru a concluziona în sensul lipsei unui avantaj în Decizia Alumix erau încă valabile.
- 76 În ceea ce privește susținerea referitoare la existența unei atingeri aduse principiului securității juridice, trebuie să se constate că Alcoa s-a limitat să invoce acest principiu fără să identifice motivele din hotărârea atacată sau din analiza Tribunalului care i-ar aduce atingere. Prin urmare, această susținere trebuie respinsă.
- 77 În consecință, al doilea aspect al primului motiv trebuie respins.

Cu privire la al treilea aspect al primului motiv, referitor la insuficiența elementelor luate în considerare pentru a justifica inițierea unei proceduri oficiale de investigare

– Argumentele părților

78 Prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv, Alcoa arată că, la punctele 67 și 68 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a întemeiat în esență pe două elemente pentru a concluziona că Comisia era abilitată să inițieze o procedură oficială de investigare cu privire la tarifele de furnizare a energiei electrice care i-au fost acordate. Aceste două elemente sunt, pe de o parte, finanțarea tarifelor menționate din resurse de stat și, pe de altă parte, rambursarea acordată Alcoa prin intermediul mecanismului aplicat de Fondul de compensare, care a determinat o reducere a tarifului final de furnizare a energiei electrice pe care Alcoa ar fi trebuit să îl plătească dacă nu ar fi beneficiat de mecanismul menționat. Alcoa susține că aceste două elemente nu sunt suficiente, din moment ce existau deja la momentul adoptării Deciziei Alumix și din moment ce nu au împiedicat Comisia să concluzioneze în sensul lipsei unui ajutor. În această privință, Alcoa subliniază, în primul rând, că tarifele preferențiale de care beneficia la momentul respectiv erau impuse ENEL de către stat, care o deținea integral, și că, prin urmare, aceste tarife erau finanțate de stat și, în al doilea rând, că tarifele menționate determinau, în mod pur formal, o „reducere” a tarifelor general aplicabile.

79 Comisia apreciază că, prin acest al treilea aspect, Alcoa nu face decât să reitereze alte argumente.

– Aprecierea Curții

80 Este necesar să se constate că, în cadrul prezentării aspectelor pe care le apreciază ca fiind comune tarifelor întemeiate pe Decretul-lege din 1995 și celor întemeiate pe Decretul-lege din 2005, Alcoa nu menționează schimbările care au fost aduse celor dintâi în 1999 și în 2004 și care nu sunt contestate.

81 Astfel, Alcoa se abține să arate că, după cum reiese din cuprinsul punctelor 15, 65 și 66 din hotărârea atacată, tariful care îi era facturat în temeiul Decretului-lege din 1999 a fost înlocuit cu un tarif al cărui quantum a fost redus prin intermediul unei rambursări finanțate printr-o taxă parafiscală gestionată de Fondul de compensare.

82 Or, ținând cont de relevanța acestor caracteristici în calificarea unui ajutor, astfel cum a fost amintită la punctul 50 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept prin sublinierea acestora.

83 Astfel, Tribunalul a statuat în mod corect, la punctul 68 din hotărârea atacată, că o constatare a mecanismului de rambursare în cauză justifică în sine imposibilitatea excluderii de către Comisie, în cadrul etapei preliminare, a faptului că Alcoa ar fi beneficiat de un avantaj în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.

84 În plus, Tribunalul a subliniat în mod întemeiat la punctul 58 din hotărârea atacată că, în cazul în care o primă examinare nu permite Comisiei să înlăture toate dificultățile ridicate de problema dacă măsura examinată constituie ajutor în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, aceasta are obligația să inițieze procedura oficială de investigare, cel puțin atunci când, în cadrul primei examinări, nu a putut ajunge la convingerea că măsura în cauză, presupunând că constituie ajutor, este în orice caz compatibilă cu piața comună (a se vedea de asemenea, prin analogie, Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 39 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 2 aprilie 2009, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia, C-431/07 P, Rep., p. I-2665, punctul 61). În aceste condiții, la punctul 70 din hotărârea atacată, Tribunalul a putut concluziona în mod corect, în esență, făcând trimitere la punctul 58 menționat, că problema dacă tariful acordat uzinelor constituia sau nu constituia un tarif de piață necesita o apreciere economică complexă care dădea naștere la îndoieli ce puteau fi abordate în modul cel mai eficient în cadrul procedurii oficiale de investigare.

85 Prin urmare, al treilea aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al cincilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea principiilor bunei administrări și dreptului de a fi ascultat

– Argumentele părților

86 Alcoa arată că Republica Italiană nu a avut posibilitatea să prezinte observații cu privire la calificarea măsurii drept ajutor nou în cadrul etapei preliminare de examinare și că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât nu a recunoscut că, astfel, Comisia a încălcat principiul bunei administrări și principiul dreptului de a fi ascultat.

87 Comisia răspunde că, prin intermediul acestui argument, Alcoa invocă un motiv nou care nu a fost invocat la Tribunal și care, prin urmare, este inadmisibil. În plus, aceasta arată că, în

orice caz, Republica Italiană a fost ascultată cu privire la calificarea măsurii în cauză drept ajutor nou, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 40 din hotărârea atacată.

– **Aprecierea Curții**

88 Trebuie amintit că, în cadrul unui recurs, competența Curții este în principiu limitată la aprecierea soluției legale care a fost dată motivelor dezbătute la instanța de fond (a se vedea în special Hotărârea din 1 februarie 2007, Sison/Consiliul, C-266/05 P, Rep., p. I-1233, punctul 95 și jurisprudența citată). Prin urmare, o parte nu poate, în principiu, să invoce pentru prima dată la Curte un motiv pe care nu l-a invocat la Tribunal, în măsura în care acest fapt ar permite Curții să controleze legalitatea soluției reținute de Tribunal având în vedere motive pe care acesta nu a avut ocazia să le examineze.

89 În această privință, reiese din hotărârea atacată că problematica invocată de Alcoa în cadrul celui de al cincilea aspect al primului motiv nu a făcut obiectul unei examinări de către Tribunal ca urmare a unui argument pe care aceasta l-ar fi invocat în fața Tribunalului.

90 Desigur, Tribunalul a analizat, la punctele 39 și 40 din hotărârea atacată, dacă Republica Italiană a luat poziție cu privire la calificarea măsurii în cauză ca fiind un ajutor nou, însă a efectuat această analiză în cadrul examinării unui argument al Comisiei prin care aceasta urmărea recunoașterea inadmisibilității cererii introductive în prima instanță, pentru motivul că Republica Italiană nu s-ar fi opus în mod suficient de clar acestei calificări.

91 Prin urmare, trebuie să se constate că al cincilea aspect al primului motiv este inadmisibil.

Cu privire la al șaselea aspect al primului motiv, întemeiat pe ignorarea conținutului obligației de motivare

– **Argumentele părților**

92 Prin al șaselea aspect al primului motiv, Alcoa susține că Tribunalul ar fi ignorat conținutul obligației de motivare care revenea Comisiei. Ținând cont de consecințele ireversibile ale inițierii procedurii oficiale de investigare și de existența, în cauză, a unei decizii anterioare a Comisiei, și anume Decizia Alumix, Tribunalul ar fi afirmat în mod greșit că nu era necesară motivarea distincției făcute între această decizie și decizia în litigiu. Această insuficiență a

motivării ar fi făcut dificilă analiza juridică și controlul deciziei în litigiu. Alcoa susține că decizia în litigiu ar fi trebuit să cuprindă o evaluare semnificativă preliminară a eventualelor schimbări economice, în raport cu Decizia Alumix.

- 93 Comisia consideră că acest aspect trebuie respins ca nefondat.
- Aprecierea Curții
- 94 Contrar celor susținute de Alcoa, Tribunalul nu a afirmat, în hotărârea atacată, că nu era necesară motivarea distincției făcute între Decizia Alumix și decizia atacată.
- 95 În ceea ce privește critica privind ignorarea conținutului obligației de motivare, se pare că, prin această critică, Alcoa are în vedere punctele 78-89 din hotărârea atacată. Printre acestea, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 127 din concluzii, se pare că Alcoa are în vedere în special punctul 88 din această hotărâre, în cadrul căruia Tribunalul a respins argumentul său potrivit căruia Comisia nu și-ar fi îndeplinit obligația de motivare a deciziei în litigiu în ceea ce privește criteriile aplicate în Decizia Alumix.
- 96 Potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea impusă de articolul 253 CE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acest act (a se vedea în special Hotărârea din 2 decembrie 2009, Comisia/Irlanda și alții, C-89/08 P, Rep., p. I-11245, punctul 77 și jurisprudența citată).
- 97 Trebuie arătat, astfel cum recunoaște însăși Alcoa, că la punctul 78 din hotărârea atacată Tribunalul s-a referit în mod corect la obligația de motivare prevăzută la articolul 253 CE și la cerințele pe care aceasta le implică.
- 98 Cu toate acestea, Alcoa critică Tribunalul pentru faptul că nu a recunoscut insuficiența motivării deciziei în litigiu cu privire la Decizia Alumix. Potrivit Alcoa, Comisia ar fi trebuit să explice în ce mod decizia în litigiu era distinctă față de Decizia Alumix.

- 99 Trebuie să se constate că această critică se bazează pe premisa potrivit căreia decizia în litigiu avea ca obiect același tarif ca și cel examinat în Decizia Alumix, făcând necesară o examinare detaliată a elementelor care conduceau la o concluzie diferită.
- 100 Or, astfel cum s-a constatat la punctul 50 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu a săvârșit o eroare prin faptul că a considerat, la punctul 130 din hotărârea atacată, că măsura examinată în decizia în litigiu era distinctă de cea examinată în Decizia Alumix.
- 101 Rezultă, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 88 din hotărârea atacată, că nu era necesară o examinare detaliată a aprecierilor de natură economică ale Comisiei din Decizia Alumix și a motivelor pentru care această decizie nu mai era aplicabilă.
- 102 Tribunalul a statuat în mod corect la punctul 79 din hotărârea atacată că, fiind vorba despre etapa preliminară de examinare a unei măsuri care nu a făcut obiectul unei examinări anterioare, Comisia se putea limita să recapituleze elementele relevante de fapt și de drept, să includă o evaluare preliminară a măsurii de stat în discuție, prin care să urmărească să stabilească dacă aceasta prezenta caracter de ajutor, și să expună motivele care dau naștere la îndoieli privind compatibilitatea acesteia cu piața comună.
- 103 În aceste condiții, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept apreciind, la punctele 81 și 82 din hotărârea atacată, că Comisia a motivat în mod suficient decizia în litigiu, expunând în mod clar motivele pentru care a concluzionat, cu titlu provizoriu, că măsura în cauză constituia ajutor și că avea îndoieli serioase în ceea ce privește compatibilitatea acesteia cu piața comună.
- 104 Prin urmare, al șaselea aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.
- 105 Întrucât niciunul din argumentele invocate de Alcoa nu a fost admis în cadrul primului motiv, se impune respingerea acestuia în totalitate.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o aplicare eronată a procedurii referitoare la ajutoarele noi

- 106 Al doilea motiv cuprinde patru aspecte. Primul aspect se întemeiază pe o aplicare eronată a jurisprudenței referitoare la prelungirea în timp a unui ajutor compatibil cu piața comună. Prin

intermediul celui de al doilea aspect, examinat la punctele 37-43 din prezenta hotărâre, Alcoa impută Tribunalului că a interpretat în mod greșit perioada de aplicabilitate a Deciziei Alumix. Al treilea aspect urmărește să se statueze că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a bazat pe modificările tehnice intervenite în 1999 și în 2004 pentru a confirma aplicarea procedurii referitoare la ajutoarele noi. Al patrulea aspect se întemeiază pe o atingere adusă principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime.

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe o aplicare eronată a jurisprudenței privind prelungirea în timp a unui ajutor compatibil cu piața comună

– Argumentele părților

107 Alcoa susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că, la punctul 128 din hotărârea atacată, a considerat că Hotărârea din 6 martie 2002, Diputación Foral de Álava și alții/Comisia (T-127/99, T-129/99 și T-148/99, Rec., p. II-1275), era aplicabilă și permitea să se considere că o prelungire în timp putea, în sine, să transforme o măsură într-un ajutor nou. Alcoa susține că această hotărâre privea un ajutor apreciat drept compatibil cu piața comună. Or, ar exista o diferență fundamentală între o măsură care a fost calificată drept ajutor compatibil cu piața comună și o măsură cu privire la care s-a considerat că nu constituia ajutor. În cazul unui ajutor compatibil cu piața comună, limitarea în timp ar fi unul dintre motivele pentru care este posibil să se concluzioneze în sensul compatibilității acestui ajutor. Prin urmare, prelungirea acestuia nu putea transforma măsura în cauză în ajutor nou. În schimb, atunci când s-a concluzionat în sensul lipsei unui ajutor, modificarea condițiilor de piață putea transforma măsura în ajutor, însă prelungirea ca atare a măsurii nu putea produce acest efect. În asemenea condiții, articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 ar impune ca măsura să fie tratată mai degrabă drept un ajutor existent decât drept un ajutor nou.

108 Comisia răspunde că Tribunalul nu a săvârșit o eroare prin faptul că a admis că prelungirea tarifului prevăzut de Decretul-lege din 2005 justifica considerarea măsurii în cauză drept ajutor nou.

– Aprecierea Curții

- 109 Trebuie să se constate că Hotărârea Diputación Foral de Álava și alții/Comisia, citată anterior, se referea la un ajutor instituit înainte de intrarea statului membru respectiv în piața comună și, în consecință, constituia un ajutor existent. Tribunalul a statuat în această hotărâre că, având în vedere modificarea duratei acestui ajutor, care a fost prelungită, aceasta trebuia să fie considerată drept un ajutor nou.
- 110 Cu toate acestea, din jurisprudența menționată a Tribunalului referitoare la prelungirea unei măsuri care constituie ajutor existent nu rezultă că aceasta ar putea fi extinsă la o măsură în privința căreia, în schimb, s-a considerat că nu constituie ajutor. Împrejurarea că o asemenea măsură continuă să fie aplicată, după caz, în urma unei prelungiri a efectelor actului juridic prin care aceasta a fost instituită nu poate să transforme, în sine, această măsură în ajutor de stat.
- 111 Cu toate acestea, Tribunalul nu afirmă că prelungirea unei măsuri pe care Comisia a considerat-o că nu constituie ajutor de stat transformă, în sine, această măsură în ajutor nou. Acesta indică doar, la punctul 129 din hotărârea atacată, că examinarea de către Comisie a măsurii prelungite nu ar putea avea loc decât în cadrul ajutoarelor noi.
- 112 Trebuie să se constate că, în speță, Tribunalul nu s-a întemeiat doar pe prelungirea, prin Decretul-lege din 2005, a tarifului preferențial acordat Alcoa, pentru a considera, la punctul 133 din hotărârea atacată, că Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că a examinat măsura în cauză în lumina normelor aplicabile ajutoarelor noi, ci de asemenea, la punctele 131 și 132 din hotărârea menționată, acesta a subliniat modificările aduse de Republica Italiană înseși substanței acestei măsuri.
- 113 Rezultă că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999, potrivit căruia constituie ajutor existent ajutorul considerat ajutor existent deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței comune și fără să fi fost modificat de statul membru, nu este aplicabil.
- 114 În aceste condiții și conform articolului 1 litera (c) din Regulamentul nr. 659/1999, din moment ce Comisia suspecta că tariful prevăzut de Decretul-lege din 2005 constituia un ajutor, aceasta ar fi trebuit să îl examineze în cadrul procedurii aplicabile ajutoarelor noi.

- 115 În consecință, trebuie să se considere că, la punctul 133 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat în mod corect că, prin faptul că a examinat măsura în cauză în cadrul procedurii aplicabile ajutoarelor noi, și nu în cadrul celei aplicabile ajutoarelor existente, Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere.
- 116 Prin urmare, primul aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.
- Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, prin care se urmărește să se statueze că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a întemeiat pe modificările tehnice intervenite în 1999 și în 2004 pentru a confirma aplicarea procedurii referitoare la ajutoarele noi
- Argumentele părților
- 117 Alcoa susține că Tribunalul a confirmat în mod greșit temeinicia aplicării de către Comisie a procedurii referitoare la ajutoarele noi, pentru motivul că tarifele consimțite în favoarea Alcoa nu mai constau în aplicarea de către ENEL a tarifului prevăzut de Decretul-lege din 1995, ci în acordarea unei rambursări de către Fondul de compensare. În acest fel, Tribunalul ar fi extins obiectul deciziei în litigiu, care se îndrepta numai împotriva prelungirii duratei tarifelor acordate Alcoa, în temeiul Decretului-lege din 2005, iar nu împotriva acestor modificări pur tehnice care au intervenit în 1999 și în 2004.
- 118 Alcoa adaugă că Comisia era informată cu privire la aceste modificări și nu s-a opus acestora. Astfel, Comisia nu ar fi menționat în decizia în litigiu că modificările tehnice intervenite în 1999 și în 2005 ar fi justificat o nouă examinare. De asemenea, aceasta nu s-ar fi referit la acest aspect nici în altă decizie în care este menționat tariful preferențial acordat Alcoa, și anume în Decizia Portovesme. În plus, în Decizia din 1 decembrie 2004 privind ajutorul de stat N/490/2000 – Italia, costuri nerecuperabile în sectorul energiei electrice (JO 2005, C 250, p. 9, denumită în continuare „Decizia privind costurile nerecuperabile”), Comisia ar fi considerat că tarifele, astfel cum sunt cele de care beneficiază Alcoa, constituie cheltuieli generale, acoperite deja de un sistem de ajutoare existente. Alcoa impută de asemenea Tribunalului faptul că a respins Decizia privind costurile nerecuperabile ca fiind lipsită de relevanță și că s-a întemeiat pe modificările tehnice menționate pentru a justifica aplicarea de către Comisie a procedurii referitoare la ajutoarele noi.

119 Comisia arată că Alcoa neagă însuși conținutul deciziei în litigiu, considerând că aceasta are ca obiect doar prelungirea tarifului prevăzut de Decretul-lege din 1995. Tribunalul nu ar fi extins obiectul deciziei în litigiu prin faptul că a statuat că trecerea de la un tarif real, cel care a stat la baza Deciziei Alumix, la un tarif teoretic, examinat în decizia în litigiu, constituia o modificare esențială. Pe de altă parte și contrar susținerilor Alcoa, Comisia subliniază că a contestat deja modificările tehnice din 1999 și din 2004, în Decizia Portovesme, tocmai prin faptul că a inițiat o procedură oficială de investigare în cauza care a stat la baza acestei decizii. În ceea ce privește Decizia privind costurile nerecuperabile, Comisia arată că aceasta se referă la costurile nerecuperabile suportate de ENEL și nu este relevantă în ceea ce privește avantajele conferite Alcoa în domeniul tarifului la energia electrică.

– Aprecierea Curții

120 Situația de fapt și prezentarea deciziei în litigiu în hotărârea atacată nu au fost contestate de Alcoa în cadrul recursului formulat. Aceasta a adus doar o precizare, necontestată de Comisie și amintită la punctul 14 din prezenta hotărâre, potrivit căreia modificările aduse tarifului prevăzut de Decretul-lege din 1995 au intervenit în 1999, adică înainte de adoptarea Decretului-lege din 2005.

121 Rezultă din prezentarea deciziei în hotărârea atacată că aceasta menționează nu numai prelungirea tarifului prevăzut de Decretul-lege din 1995, ci și schimbările intervenite în gestionarea acestui tarif, și anume rambursarea parțială a tarifului facturat prin intermediul unei taxe parafiscale și gestionarea tarifului menționat de Fondul de compensare.

122 Tribunalul a arătat, la punctul 17 din hotărârea atacată, că aceste schimbări au determinat Comisia să considere, la punctele 40-46 din motivele deciziei în litigiu, că trebuia să verifice dacă tariful preferențial consimțit în favoarea Alcoa constituia ajutor de stat având în vedere reducerea de tarif pe care o implica, avantajul economic pe care îl reprezenta pentru Alcoa, finanțarea acestei reduceri prin intermediul resurselor de stat, precum și efectele tarifului menționat asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale intracomunitare.

123 Rezultă că, prin faptul că a apreciat, la punctul 68 din hotărârea atacată, consecințele privind noțiunea de avantaj pe care Comisia le-a dedus din rambursarea diferenței dintre tariful

facturat la ENEL și tariful prelungit prin Decretul-lege din 2005, Tribunalul nu a extins sfera de aplicare a deciziei în litigiu.

- 124 Tribunalul nu extins sfera de aplicare a acestei decizii nici prin faptul că a constatat, la punctul 132 din hotărârea atacată, că măsura în cauză nu mai consta în aplicarea de către ENEL a tarifului prevăzut de Decretul-lege din 1995, care corespundea unui tarif de piață, ci în acordarea unei rambursări de către Fondul de compensare din resurse publice, în vederea compensării diferenței dintre tariful facturat de ENEL și cel prevăzut prin Decretul-lege din 1995, astfel cum a fost prelungit prin Decretul-lege din 2005.
- 125 Argumentele Alcoa potrivit cărora, în primul rând, modificările menționate au intervenit înainte de Decretul-lege din 2005 și, în al doilea rând, Comisia a avut cunoștință de acestea și nu le-a contestat nu pot să împiedice ca această instituție să le examineze în cadrul ajutoarelor noi, astfel cum sunt definite la articolul 1 litera (c) din Regulamentul nr. 659/1999. Astfel, Curtea a statuat anterior că noțiunea de ajutor, existent sau nou, corespunde unei situații obiective și nu poate depinde de comportamentul sau de declarațiile instituțiilor (a se vedea Hotărârea Comisia/Irlanda și alții, citată anterior, punctul 72).
- 126 În ceea ce privește relevanța Deciziei privind costurile nerecuperabile, trebuie să se constate că Tribunalul a arătat în mod întemeiat, la punctul 113 din hotărârea atacată, că aceasta nu privea rambursarea în favoarea uzinelor deținute de Alcoa, ci sistemul prin care ENEL i se rambursau costurile nerecuperabile rezultate din liberalizarea pieței energiei electrice.
- 127 De altfel, la punctul 114 din hotărârea atacată, Tribunalul a adăugat, tot în mod întemeiat, în esență, că, chiar presupunând că Comisia ar fi fost informată, în cadrul procedurii legate de Decizia privind costurile nerecuperabile, despre sistemul de care beneficiau uzinele deținute de Alcoa, în lipsa asigurărilor precise pe care i le-ar fi dat Comisia, Alcoa nu ar fi putut să dobândească, prin acest fapt, certitudinea că prelungirea tarifului preferențial nu ar constitui un ajutor nou.
- 128 Rezultă că Tribunalul nu a săvârșit o eroare în aprecierea impactului Deciziei privind costurile nerecuperabile asupra deciziei în litigiu, din cuprinsul punctelor 112-114 din hotărârea atacată, și nici în aprecierea, cuprinsă la punctul 112 din hotărârea menționată, potrivit căreia argumentul Alcoa era inoperant.

129 În consecință, al treilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al patrulea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe o atingere adusă principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime

– Argumentele părților

130 Prin intermediul celui de al patrulea aspect al celui de al doilea motiv, Alcoa susține că, prin faptul că a confirmat aplicarea de către Comisie a procedurii referitoare la ajutoarele noi, Tribunalul a încălcat principiile securității juridice și protecției încrederii legitime. Ținând cont de constatarea anterioară a Comisiei, potrivit căreia tariful de care beneficia Alcoa nu constituia ajutor, Comisia ar fi trebuit cel puțin să aplice procedura referitoare la ajutoarele existente. Alcoa citează în această privință mai multe decizii ale Comisiei și se întemeiază pe jurisprudența care rezultă din Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior.

131 Comisia răspunde că Tribunalul nu a încălcat principiile generale de drept și că Alcoa se întemeiază din nou pe supoziția eronată conform căreia articolul 11 alineatul 11 din Decretul-lege din 2005 reprezintă doar prelungirea măsurii care a fost aprobată prin Decizia Alumix. Deciziile Comisiei la care se referă Alcoa nu ar fi pertinente, fie pentru că ele privesc lipsa posibilității de recuperare a ajutorului, o chestiune care nu a fost invocată în cadrul prezentului litigiu, fie pentru că privesc continuarea funcționării sistemelor potrivit aceluiași modalități ca și cele stabilite la momentul aprobării acestora, aspect care nu se regăsește în speță.

– Aprecierea Curții

132 Este necesar să se constate că, prin intermediul celui de al patrulea aspect al celui de al doilea motiv, Alcoa repetă în esență argumentele pe care le-a dezvoltat în cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, aplicându-le însă la procedura referitoare la ajutoarele noi.

133 Trebuie să se sublinieze, pe de o parte, că, la punctele 102 și 103 din hotărârea atacată, Tribunalul a citat în mod corect jurisprudența relevantă amintită la punctul 71 din prezenta hotărâre.

- 134 Pe de altă parte, pentru motivele dezvoltate la punctele 71-75 din prezenta hotărâre, constatările Comisiei din Decizia Alumix nu puteau determina Alcoa să creadă în mod legitim că concluziile din această decizie s-ar extinde la tariful examinat în decizia în litigiu.
- 135 În consecință, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, la punctul 108 din hotărârea atacată, că Decizia Alumix nu putea da naștere unei încrederi legitime a Alcoa în perenitatea concluziilor din această decizie. Tribunalul a dedus în mod corect la punctul 109 din aceeași hotărâre că, prin adoptarea deciziei în litigiu, care se întemeiază pe procedura referitoare la ajutoarele noi, Comisia nu a încălcat principiul încrederii legitime.
- 136 În ceea ce privește susținerea privind atingerea adusă principiului securității juridice, aceasta trebuie înlăturată pentru același motiv ca și cel subliniat la punctul 76 din prezenta hotărâre.
- 137 Având în vedere considerațiile de mai sus, al patrulea aspect al celui de al doilea motiv, precum și al doilea motiv în totalitate trebuie respinse.
- 138 Întrucât nu poate fi admis în temeiul niciunui motiv, recursul trebuie respins.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 139 În temeiul articolului 122 primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Alcoa la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

- 1) **Respinge recursul.**
- 2) **Obligă Alcoa Trasformazioni Srl la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături

* Limba de procedură: engleza.